

Tonje Smalås
Kandidatnummer: 10021

Emojiers pragmatiske funksjon

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i språkfag for trinn 8-13
NORD2318 Betydningslære - semantikk og pragmatikk
Veileder: Kaja Borthen
Mai 2021

Tonje Smalås
Kandidatnummer: 10021

Emojiers pragmatiske funksjon

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i språkfag for trinn 8-13
NORD2318 Betydningslære - semantikk og pragmatikk
Veileder: Kaja Borthen
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Etter å ha hørt på podcasten *Språksnakk* om emoji-er ble min interesse for dette feltet vekket. Parallelt med dette sto forelesninger om relevans-teorien på tapetet i emnet NORD2318 – Betydningslære – semantikk og pragmatikk. Her ble oppgavens grunnpilarer skapt og ønsket om å forene disse viste seg til slutt å bli til en bacheloroppgave.

Bacheloroppgaven har vært et prosjekt over flere måneder, og det er mange som fortjener en takk. Først og fremst vil jeg takke min veileder, Kaja Borthen, for gode råd, solide tilbakemeldinger og for at hun alltid svarer så kjapt på mail. Jeg vil så takke alle de trettifire respondentene i spørreundersøkelsene. Uten deres svar ville ikke oppgaven ha blitt som den har blitt. Så vil jeg til slutt takke gode studiekamerater og trivelige romkamerater som har tatt seg tid til et avbrekk imellom intens jobbing. Arbeidet med bacheloroppgaven hadde ikke vært like gøy uten dere.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1. Innledning	3
1.1 Tema for oppgaven.....	3
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	3
2. Avklaringer og tidligere forskning	3
2.1 Definisjoner og litt om hva emoji er	3
2.2 Presentasjon av fire artikler om emojiens funksjon.....	5
3. Teori, relevansteorien	8
3.1 En relevanstereoretisk analyse av ytringer som inneholder én emoji	10
Analyse av ytring A1	10
Analyse av ytring A2.....	12
Analyse av ytring A3.....	12
Analyse av ytring A4.....	13
3.2 En sammenligning med pragmatiske markører.....	15
4. Metode	17
5. Selvstendig undersøkelse og resultater	19
5.1 Undersøkelsen og kategorisering av oppfatninger.....	19
5.2 Resultater	20
5.3 Drøfting.....	24
6. Konklusjon	26
7. Kildeliste	28

1. Innledning

1.1 Tema for oppgaven

Til stadighet hører jeg mennesker rundt meg påstå at andre bruker emoji "feil" i kommunikasjonen, men finnes det virkelig en rett og en gal måte å bruke emoji på i den stadig mer digitaliserte kommunikasjonen? Eller sagt på en annen måte, i hvilken grad har språkbrukere en sammenfallende oppfatning om hva disse ulike emojiene betyr? Det er akkurat dette som trigger nysgjerrigheten min til å undersøke hvordan ulike ytringer blir tolket forskjellig ut ifra hvilken emoji som settes sammen med det rent tekstuelle i ytringen.

1.2 Presentasjon av problemstilling

I lys av at det ikke finnes en norm for hvordan emoji skal brukes, hverken syntaktisk, pragmatisk eller semantisk, er jeg ute etter å studere hva emojiers *funksjon* er i en ytring. Denne bacheloroppgaven søker derfor å definere emojiers pragmatiske funksjon, samt i hvilken grad språkbrukere har en sammenfallende oppfatning av emojiers iboende betydning.

Fagfeltet pragmatikk kan defineres som studiet av språk i bruk, og i denne bacheloroppgaven er det kommunikasjon med både tekst og emoji som skal undersøkes. Kapittel 2 i denne oppgaven tar for seg hva emoji egentlig er, og hvordan dette kom i bruk, samt gjennomgår hvordan disse kategoriseres i den norske ordboka, DinOrdbok. Videre blir fire tidligere forskningsartikler, som alle omhandler emoji, presentert og forskernes bidrag blir tatt med videre i oppgaven. Kapittel 3 beveger seg med inn på det pragmatiske, og tar for seg både det relevansteorietiske aspektet ved de fire utvalgte emojiene for denne oppgaven, samt at det foreslås en relevansteorietisk analyse av disse emojiene. Det blir også presentert en sammenligning med Bruce Frasers (1996) kategorisering av pragmatiske markører for å se om det kan sies noe konkret om hva slags pragmatisk berikning en emoji kan tillegge en tekstuell ytring. Kapittel 4 er et rent metodekapittel som beskriver hvordan undersøkelsen som er presentert i kapittel 5, ble utført. Helt til slutt konkluderer kapittel 6 med å samle trådene for denne bacheloroppgaven.

2. Avklaringer og tidligere forskning

2.1 Definisjoner og litt om hva emoji er

Selve ordet *emoji* kommer av japansk, og er satt sammen av de japanske tegnene for ordene "bilde" (e), "skrivning" (mo) og "tegn/karakter" (ji) (Hakami, 2017, gjengitt i Ottosen, 2018, s.

10). I september 2020 var antallet emoji'er 3521, men det kommer stadig nye tilskudd (Emojipedia). Men selv om emoji'er er noe som for alvor ble tatt i bruk etter internettet meldte sin ankomst, er det ikke noe nytt at mennesker kommuniserer med hverandre gjennom bilder og symboler. I dag derimot, brukes emoji'er både oftere og på flere arenaer (Ottosen, 2018, s. 2), og de fleste telefoner og oppslagsverk for emoji'er deler disse inn i kategorier. Disse kategoriene kaller DinOrdbok *Smilefjes & mennesker*, *Dyr & natur*, *Spise & drikke*, *Aktiviteter*, *Reise & steder* og *Objekter* og *Symboler*. I dette bachelorprosjektet studeres fire utvalgte emoji'er, hvor alle er hentet fra den første kategorien *Smilefjes & mennesker*. Disse fire er 😓, 😊, 😍 og 😏. I denne bacheloroppgaven søker jeg etter å se på disse fire emoji'enes pragmatiske funksjon.

DinOrdbok definerer de fire emoji'ene, som følger

- Emoji 1 (😓): "Smilende ansikt med svettedråpe i pannen emoji. Svett smil. Lettet over at en vrien situasjon gikk bra eller ble godt håndtert, f.eks. en viktig avtale. En vanskelig situasjon er overhengende, og du er nervøs."
- Emoji 2 (😊): "Litt smilende ansikt emoji. Et lett smil betyr at du er fornøyd med deg selv og verden. Kan bidra til å framstille en uttalelse vennligere ut enn den kanskje var ment. Eller ha en sarkastisk betydning, der et smil ikke passer til innholdet i meldningen."
- Emoji 3 (😍): "Smilende ansikt med hjerteøyne emoji. Lykkelig, strålende ansikt med hjerteformede øyne. Sinnsykt forelsket: i en person, et sted eller et objekt. Uttrykker omfanget av kjærlighet og hengivenhet, samt takknemlighet, og er ofte en del av romantiske meldinger. Over seg av lykke.."
- Emoji 4 (😏): "Lurt og nysgjerrig ansikt emoji. Et halvt smil som oser av selvtilfredshet. Representerer ironi, kulhet eller lekenhet. Vær forsiktig: Noen pønsker på noe. Brukes som et utfordrende blick ved flørting eller seksuell innuedo."

Bruken av emoji'er er en form for språkhandling hvor det multimodale bør trekkes fram som en særegenhet for dette feltet (Ottosen, 2018, s. 14). Til forskjell fra den muntlige kommunikasjonen, der det inngår en rekke paralingvistiske faktorer som ansiktsuttrykk, toneleie, kroppsspråk og holdning, kan det i den skriftlige kommunikasjonen være emoji'ers oppgave å bidra med å erstatte noen av disse (Ottosen, 2018, s. 15). Likevel finnes det eksempler på at emotikon (forløperen til emoji'er) og emoji'er kan endre betydning gjennom

hvordan mennesker bruker og oppfatter emoji (Ottosen, 2018, s. 8). Det som er interessant i forbindelse med kommunikasjon, er at for å unngå misforståelser mellom avsender og mottaker, er man avhengig av at det eksisterer en felles kode mellom språkbrukerne, og dersom denne ikke er til stede, vil budskapet ikke bli forstått, eller i verste fall misforstått (Ottosen, 2018, s. 18). Dette er et interessant utgangspunkt for emoji, for hvis det ikke finnes noe sammenfallende betydning blant språkbrukerne vedrørende emoji, vil da emojiene skape trøbbel i kommunikasjonen?

2.2 Presentasjon av fire artikler om emojiens funksjon

Ettersom emoji fortsatt er et relativt nytt fenomen, er det enda ikke overveldende mye forskning som er gjort på emnet, og særlig ikke vedrørende emojiens *funksjon*. Det er likevel verd å trekke fram noe forskning som er relevant i undersøkelsen av hvilken grad språkbrukere har en sammenfallende oppfatning om hva ulike emoji betyr, og et utvalg av fire forskningsartikler blir presentert i denne delen. De fire teoretiske artiklene som er valgt ut er alle basert på selvstendig forskning, og er relevant for problemstillingen i denne bacheloroppgaven. Det disse kan bidra med er først og fremst bakgrunnskunnskap om hva emoji er og hva deres funksjon kan sies å være.

Forskerne Sanjaya Wijeratne, Lakshika Balasuriya, Amit P. Sheth og Derek Doran ved Wright State University har hovedsakelig forsket på det semantiske ved emoji, og presenterer i sin artikkel "A semantics-based measure of emoji similarity" en semantisk måling av likheter mellom de ulike emojiene basert på to ulike korpus: Twitter og Google News.

De indonesiske forskerne Burhanuddin Arafah og Muhammad Hasyim (2019) har derimot en annen tilnærming til deres undersøkelser om emoji. De ønsket å se på hvordan emoji opptrer både når det kommer til syntaks, pragmatikk og semantikk i ytringer, og vektlegger det visuelle en emoji kan bidra med i en ytring, samt hvordan dette erstatter intonasjonen vi vanligvis finner i verbale ytringer (s. 560-562).

Marcel Danesi (2016) sitt verk skiller seg fra de to tidligere presenterte artiklene fordi han har skrevet en bok, *The Semiotics of Emoji – The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*, hvor han tar for seg flere ulike aspekter ved emoji. Denne oppgaven har hovedsakelig benyttet kapitlet "Emoji Pragmatics" hvor Danesi skriver om den pragmatiske

kompetansen knyttet til emoji bruk, og vektlegger hvordan det kan tolkes som en kodeveksling mellom den alfabetiske skrivingen og emoji (s. 96).

Her til lands er det gjort mindre utfyllende forskning på feltet, men Trine Røyhus Ottosen (2018) har skrevet en masteroppgave hvor hun undersøker hvordan emoji påvirker språk og kontekst i skriftlig-muntlige digitale kommunikasjonsformer. Ottosen vektlegger hvordan sender og mottaker må ha en felles forståelse for de språklige tegnene emoji er, og hvordan ytringer kan misforstås dersom dette uteblir.

Wijeratne et al. (2017) er i sin artikkel interessert i å studere hvordan det semantiske innholdet i ulike emoji kommer til syne gjennom likheten av mening, tolkning og intendert bruksområde (s. 647). De bruker det de kaller "Emoji embedding models" for å måle og avkode likheter basert på meningsinnholdet i emoji. Dette har de presentert i modellen EmoSim508 hvor 508 par av 158 ulike emoji (s. 650) er representert. I artikkelen beskriver også forskerne hvordan modellen EmojiNet både beskriver sansesammenheng og definerer meningsinnholdet i en emoji (s. 648). Wijeratne et al. (2017) konkluderer så med at noen emoji henger tettere sammen enn andre når det kommer til om hvorvidt en emoji kan erstatte en annen uten at meningsinnholdet endres drastisk i en ytring, samt at noen emoji henger tettere sammen fordi de representerer den samme konteksten (s. 650-651). Dette presenterer de i følgende tabell, hvor kolonnene markert med Q1 representerer hvorvidt en emoji kan sies å være *erstattende* for den andre, og Q2 sier noe om hvordan disse opptrer i *samme kontekst*. Tallene 0 til 4 viser i hvor stor grad dette kan sies å være tilfellet, hvor 0 er lite/ingen sammenheng, mens 4 representerer en betydelig sammenheng (Wijeratne et al., 2017, s. 650-651).

Table 2: Top-5 Emoji Pairs with Highest Inter-annotator Agreement for Each Ordinal Value from 0 to 4

Ordinal Rating	0		1		2		3		4	
Question	Q1	Q2	Q1	Q2	Q1	Q2	Q1	Q2	Q1	Q2
Emoji Pairs with Highest Agreement										

"Table 2" fra Wijeratne et al. (2017), s. 651

Denne forskningen er interessant når det kommer til emojiers pragmatiske funksjon fordi likheter mellom ulike emoji kan være noe av forklaringen dersom mennesker oppfatter

ytringer tilsynelatende annerledes, basert på hvilken emoji som står tilhørende til det tekstuelle i ytringen.

De indonesiske forskerne Arafah og Hasyim (2019) har, i motsetning til Wijeratne et al., en annen tilnærming til deres undersøkelser om emoji. De fokuserer hovedsakelig på hvordan emoji opptrer i henhold til både syntaks, pragmatikk og semantikk i ytringer. De poengterer det visuelle en emoji kan bidra med til en ytring og hvordan dette erstatter intonasjonen vi vanligvis finner i verbale ytringer (s. 560-562). En relevant oppdagelse av hvordan emoji opptrer i ytringer er hvor språkbrukere velger å plassere emoji rent syntaktisk. Her har Arafah og Hasyim funnet at emoji i stor grad erstatter tegnsetting ved bruk i sosiale medier, og da særlig punktumet (s. 561). I tillegg finner de at i 76% av ytringene velger avsenderen å plassere emoji i slutten av setningen (s. 567). Og det er også dette som er bakgrunnen for at jeg, i min undersøkelse, har valgt å plassere emojiene til sist i ytringene. I artikkelen poengterer også forskerne at det er smilefjes som er de mest brukte emojiene. Arafah og Hasyim (2019) skriver også om emojiers funksjon, og trekker fram at effektivitet og det å få fram meningen ofte er noe emoji bidrar med (s. 561). Til slutt slår forskerne fast at emoji er et språkssystem som har de lingvistiske funksjonene til både syntaks, semantikk og pragmatikk, hvor syntaksen tilsier at den dominante plasseringen er til sist i setninger. Semantikken handler, ifølge Arafah og Hasyim, i størst grad om å tilføre konnotasjon og det visuelle til en ytring, mens emojiers pragmatiske funksjon er mer omfattende. De løfter fram både at emoji er med på å få fram relasjoner mellom språkbrukere, samt at bruken motvirker sosial status og samfunnhierarki mellom språkbrukerne. Dette fører igjen til å styrke meningen i ytringer og sosiale relasjoner mellom avsender og mottaker (Arafah & Hasyim, 2019, s. 572).

Marcel Danesi er den av forskerne som har fokusert mest på emojiers *funksjon*. Han poengterer at bruken av emoji skjer for å gjøre språket mer spennende, og skriver "Traditional writing is static, but hybrid writing is dynamic both in words are spelled and how they are supported visually and (sometimes) audio-orally" (Danesi, 2016, s. 97-98). Emoji kan, ifølge Danesi, tilskrives å bidra med å sette tonen, introdusere humor og gi individer muligheten til å legge sitt personlige preg på den ellers "kjedelige" teksten (Danesi, 2016, s. 99). Emojiers pragmatiske funksjon kan derfor defineres, av Danesi, til å være å tillegge følelser og framheve enkelte aspekter i ytringen som kommuniseres (Danesi, 2016, s. 100).

Danesi bruker Roman Jakobson (1960) sin klassifisering når han drøfter hvorvidt en kan definere emojiers pragmatiske funksjon. Han konkluderer med at phatic, emotive, conative og referential er de funksjonene som emojiene oftest tilskrives (103). Danesi skriver også, i likhet til Arafah og Hasyim, om hvordan emojiene har overtatt mye av rollen som punktum tidligere hadde, samtidig som de bringer med seg *noe mer* knyttet til ytringens mening i større grad (105). Danesi kaller denne funksjonen for "mood breaks" når emojiene plasseres i tekststrømmingen, og "mood finales" når emojiene blir plassert i slutten av teksten (105).

I alle ytringene, i undersøkelsen til denne bacheloroppgaven, er emojiene plassert til sist, og i ytring 1 "Jeg så deg på bussen i går X" er punktumet erstattet med en emoji, i tråd med hvordan flere forskere poengterer at emojiene overtar for punktum. Danesi skriver at når man så erstatter punktumet med en emoji, vil hele ytringen bli en del av den stemningen emojiene representerer (105). Det er denne oppfatningen jeg ønsker å undersøke i min undersøkelse. Danesi skriver "The calquing of emoji as punctuation markers (...), has made the elicitation of mood a systematic function in hybrid writing" (106). Hovedfunksjonen til emojiene kan altså sies, ifølge Danesi, å være å la avsenderen av en ytring tydeliggjøre holdningen, følelser og sitt standpunkt til mottakeren (Danesi, 2016, s. 107). Emojiene kan også settes sammen med en tekstlig ytring for å poengtere at noe er ironisk eller for å uttrykke kynisme (Danesi, 2016, s. 107). I tillegg til dette kan emojiene sies å både komplimentere, forsterke eller noen ganger erstatte det verbale i en ytring (Danesi, 2016, s. 113). Presidenten av Oxford Dictionaries, Casper Grathwohl, poengterer at emojiene er blitt så populært fordi de er så fleksible, umiddelbare og setter tonen, slik at man på tvert av språk og landegrensener kan kommunisere en større mening ved hjelp av enkle grep (Danesi, 2016, s. 116).

3. Teori, relevanteorien

I forrige kapittel ble det lagt fram hvordan forskerne Arafah og Hasyim (2009) poengterer at emojiene er med på å øke effektiviteten til ytringene. I denne delen skal jeg gå nærmere inn på dette aspektet ved å knytte emojiens pragmatiske funksjon til det relevanteorietiske rammeverket. For relevanteorien handler i stor grad om nettopp effektivitet. Relevanteorien er et omfattende kommunikasjonsteoretisk rammeverk foreslått av antropologen Dan Sperber og lingvisten Deirdre Wilson (Falkum & Kjøl, 2014, s. 174). De baserte seg på Harold Paul Grice sin tese om at kommunikasjon er en slutningsbasert prosess, men går enda lenger og hevder all kommunikasjon er avhengige av en evne til å trekke slutninger om en avsenders intensjon (Falkum & Kjøl, 2014, s. 174). Relevanteorien er en kognitiv tilnærming til

pragmatikk som innebærer en teoretisk beskrivelse av forståelse av ytringer, hvor både en informativ og en kommunikativ hensikt er til stede (Falkum & Kjøll, 2014, s. 179).

Relevansteorien handler om hvordan mennesker gjennom språkhandling kommuniserer langt mer enn det rent tekstuelle i en ytring (Borthen, Berthelin & Thomassen, 2012, s. 4).

Forholdet mellom minimale prosesseringskostnader for størst mulig utbytte er et sentralt prinsipp innenfor det relevansteoretiske rammeverket. Når ytringer fortolkes, er mottakeren ute etter å avkode meningsinnholdet med minst mulig motstand (Falkum & Kjøll, 2014, s. 181). Dette kaller vi det kommunikative relevansprinsippet. Dette skjer fordi språklige ytringer underdeterminerer pragmatisk tolkning, slik at en betydelig del av meningsinnholdet kommer fram gjennom at mottakeren konstruerer mulige hypoteser for hva den intenderte meninga kan være (Borthen, 2021).

Kontekst er også noe som er viktig i menneskelig kommunikasjon, og derfor også sentralt når det skal gjøres en relevansteoretisk analyse av ytringer. Falkum og Kjøll (2014) beskriver kontekst i relevansteorien som følger

Relevansteorien skiller seg fra disse beskrivelsene ved at kontekst anses utelukkende som en psykologisk størrelse, der enhver type informasjon, fra en hvilken som helst kilde, kan spille en rolle så lenge den er mentalt representert. (...) Ifølge relevansteorien begrenser vi oss til den informasjonen som er nødvendig for å oppnå en optimalt relevant fortolkning (s. 182-183).

Med dette ser en at relevansteorien poengterer at kontekst spiller en rolle i fortolkningen av ytringer, men at denne ikke er avgjørende for hvorvidt mottakeren er i stand til å gjøre seg opp en mening som vil være optimalt relevant.

Relevansteorien skiller mellom ulike typer kommunisert mening. Dette avhenger av hvordan meninga kommuniseres. I den relevansteoretiske analysen som følger i kapittel 3.1 analyseres derfor fire ytringer ved bruk av høyere-ordens eksplikatur. Jeg vil hevde at høyere-ordens eksplikatur er den relevansteoretiske kategorien som er mest tilsvarende meningen emojiene bidrar med. En eksplikatur er "en sannhetsbetingende, pragmatisk beriket proposisjon, som er utledet med utgangspunkt i det avkodede språklige innholdet til en ytring" (Falkum & Kjøll, 2014, s. 185), mens høyere-ordens eksplikatur kan defineres som talerens holdning til det som sies (Falkum & Kjøll, 2014, s. 188). I skriftlig kommunikasjon er ofte talerens holdning vanskeligere å gripe om, siden tonefall, kroppsspråk og intonasjon ikke er til stede. Men som Arafah og Hasyim (2019) poengterte, kan emojiene bidra med å erstatte noe av denne intonasjonen som vanligvis opptrer i verbale ytringer.

3.1 En relevanstereoretisk analyse av ytringer som inneholder én emoji

I denne delen vil jeg foreslå en relevanstereoretisk analyse av fire ytringer som alle har en emoji plassert sist. Ifølge relevanstereorien kan meningsinnholdet omfatte enhver kommunikativ handling, ikke bare det som sies eller skrives med ord. Denne relevanstereoretiske analysen av fire ytringer med ulike emoji skal ta for seg grunnprinsippene i relevanstereorien, som innebærer avkoding av det språklige innholdet, slutninger om hva avsenderen kunne ha ønsket å formidle gitt konteksten og den pragmatiske berikningen emoji tilføyer (Borthen, Berthelin & Thomassen, 2012, s. 7). Dette vil analyseres med henhold til hva den optimale relevansen er. Det innebærer at mottakeren av en ytring vil ta utgangspunkt i den avkodede språklige betydningen og følge minste motstands vei, før fortolkningen stopper når forventningene om relevans er tilfredsstillt (Falkum & Kjøl, 2014, s. 187).

Emoji bidrar til en form for eksplikaturer i relevanstereoretisk sammenheng. Eksplikaturer kan defineres som "en pragmatisk beriket proposisjon, som er utledet med utgangspunkt i det avkodede språklige innholdet til en ytring" (Borthen, 2021). Enda mer konkret kan en emoji bidra til en form for høyere-ordens eksplikatur. Dette defineres som "en form for eksplikatur som utgjør en kommentar til ytringens proposisjon, for eksempel i form av en talehandling eller talers følelsesmessige eller epistemiske holdning til proposisjonen" (Borthen, 2021). Dette er egenskaper som man i stor grad kan tillegge en emoji i ytringen. Emojiene 🤔 (emoji 1), 😊 (emoji 2), 😍 (emoji 3) og 😏 (emoji 4) kan alle være med på å si noe om talers følelsesmessige eller epistemiske holdning til det proposisjonelle innholdet i ytringen som de står sammen med.

Når jeg nå skal foreslå en relevanstereoretisk analyse ved bruk av høyere-ordens eksplikatur til disse fire emojiene er jeg ute etter å avkode hvilke intensjoner som kan ligge bak de ulike ytringene. Denne analysen vil basere seg på DinOrdboks definisjoner. Jeg vil likevel bare gjøre én analyse til hver emoji når de står sammen med ytring A "Hei, jeg så deg på bussen i går", selv om undersøkelsen (se kap. 5) tar for seg tre ytringer totalt.

Analyse av ytring A1

A1: Hei, jeg så deg på bussen i går 🤔

Mulige tolkninger, som høyere-ordens eksplikatur, av denne ytringen kan, basert på

DinOrdbok sin definisjon av emoji 1 (😬), være som følger:

1. Avsender så mottaker på bussen i går (basiseksplikatur).
2. Avsender er lettet over at mottaker ikke så avsender på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
3. Avsender er lettet over at mottaker så avsender på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
4. Avsender er nervøs for at mottaker ikke så avsender på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
5. Avsender er nervøs for at mottaker så avsender på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
6. Avsender er lettet over at avsender så mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur)

Fordi ytringen ikke sier noe om hvorvidt mottakeren så avsenderen på bussen i går, kan ytringen tolkes både som at de (avsenderen og mottakeren) så hverandre, men også som at avsenderen så mottakeren, men mottakeren så ikke avsenderen. Dette fører til at den iboende betydningen til emoji 1 som ifølge DinOrdbok er "Lettet over at en vrien situasjon fikk bra eller ble godt håndtert" eller "En vanskelig situasjon er overhengende, og du er nervøs" (DinOrdbok) kan være en pragmatisk berikning til ytring A på flere ulike måter. Jeg tolker det likevel slik at det mest nærliggende er at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går, for hvis de begge hadde sett hverandre ville det ikke vært et behov for å informere om dette gjennom ytringen. Hvorvidt avsenderen er lettet over at mottakeren ikke så avsenderen, er det mer vrient å si noe om, fordi dette avhenger av en rekke faktorer som ikke opplyses om i ytringen (kontekst, relasjonen mellom avsender og mottaker, samt tidligere språkhandlinger). Vi kan likevel forestille oss en kontekst der avsender og mottaker er på samme buss, men ytringen sier ikke noe om hvorvidt disse var de eneste på bussen, hvilken type buss det var eller hvor lenge de var sammen på bussen. På bussen ser avsenderen mottakeren, men mottakeren ser ikke avsenderen. Hvordan avsenderen stiller seg til dette, avhenger av hvilken relasjon avsender og mottaker har til hverandre. Hvis mottakeren skulle være en person avsenderen helst ikke ønsket å treffe på bussen, er tolkning 2 den mest nærliggende, men en kan da stille spørsmål ved hvorfor avsenderen har valgt å informere mottakeren om at hen så hen på bussen. Fordi avsenderen har valgt å informere mottakeren om at hen så hen på bussen i går, vil jeg derfor hevde at tolkning 2 er den tolkningen som fører til flest positive kognitive

effekter for minst mulig mentale anstrengelser hos mottakeren, og dermed er den mest sannsynlige tolkningen i henhold til relevansteorien prinsipper.

Analyse av ytring A2

A2: Hei, jeg så deg på bussen i går 😊

Mulige tolkninger, som høyere-ordens eksplikatur, av denne ytringen kan, basert på DinOrdbok sin definisjon av emoji 2 (😊), være som følger:

1. Avsenderen så mottakeren på bussen i går (basiseksplikatur).
2. Avsenderen er fornøyd med at hen så mottakeren på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
3. Avsenderen er fornøyd med at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
4. Avsenderen er fornøyd med at hen så mottakeren på bussen i går, og at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går.

På samme måte som ytring A1, sier heller ikke ytring A2 noe om hvorvidt mottakeren så avsenderen på bussen i går. Basert på analysen gjort under A1 blir derfor også analysen av ytring A2 basert på tolkningen om at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går.

Emoji 2 tilfører en pragmatisk berikning til ytringen som kan tolkes på ulike måter. I tolkning 2, er det emoji'en som tilfører berikningen som tilsier at avsenderen er fornøyd med at hen så avsenderen på bussen i går, men denne tolkningen sier ingenting om hvorvidt avsenderen er fornøyd med at mottakeren ikke så avsenderen. Tolkning 4 baserer seg på DinOrdbok sin definisjon om at emoji'en kan ha en sarkastisk betydning, men bare hvis et smil ikke passer til innholdet i ytringen (DinOrdbok). Dette er likevel en tolkning som krever flere mentale anstrengelser enn hva de første tre tolkningene gjør, og vil derfor være mindre sannsynlig ifølge relevansteorien.

Analyse av ytring A3

A3: Hei, jeg så deg på bussen i går 😍

Mulige tolkninger, som høyere-ordens eksplikatur, av denne ytringen kan, basert på DinOrdbok sin definisjon av emoji 3 (😍), være som følger:

1. Avsender så mottaker på bussen i går (basiseksplikatur).

2. Avsender er lykkelig for å ha sett mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
3. Avsender er lykkelig for at mottaker ikke så avsender på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
4. Avsender er lykkelig for å ha sett mottaker på bussen i går og for at mottaker ikke så avsenderen på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
5. Avsender er forelsket i mottaker (mulig høyere-ordens eksplikatur).
6. Avsender er lykkelig for å ha vært på bussen med mottaker i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
7. Avsender er takknemlig for å ha sett mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
8. Avsender er takknemlig for å ha vært på bussen med mottaker i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).

På samme måte som ytring A1 og A2, sier heller ikke ytring A3 noe om hvorvidt mottakeren så avsenderen på bussen i går. Basert på analysen gjort under A1 og A2 blir derfor også analysen av ytring A3 basert på tolkningen om at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går.

Emoji 3 har, ifølge DinOrdbok, en rekke iboende betydninger som lykke(lighet), forelskelse, kjærlighet, hengivenhet, takknemlighet og romantikk (DinOrdbok). Dette fører til en rekke mulige tolkninger ved høyere-ordens eksplikatur. Tolkning 2 sier noe om at avsenderen var lykkelig for å ha sett mottaker på bussen i går, mens tolkning 3 sier noe om at avsenderen var lykkelig for at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går. Tolkning 4 sier noe om omfanget som representeres i både tolkning 2 og 3. Ettersom emoji 3 har mange ulike betydninger er det utfordrende å si noe om hvilken av disse betydningene som medfører minst mulig mentale anstrengelser. Likevel er de ulike betydningene ganske like ettersom de alle er knyttet til noe positivt, og beriker den tekstuelle ytringen pragmatisk med positivitet. Den manglende informasjonen knyttet til konteksten ytringen ble skrevet i, samt relasjonen mellom avsender og mottaker gjør det å avkode ytringen etter den fortolkningen med minst mentale anstrengelser for flest positive kognitive effekter til en intrikat oppgave.

Analyse av ytring A4

A4: Hei, jeg så deg på bussen i går 😊

Mulige tolkninger, som høyere-ordens eksplikatur, av denne ytringen kan, basert på DinOrdbok sin definisjon av emoji 4 (😏), være som følger:

1. Avsender så mottaker på bussen i går (basiseksplikatur).
2. Avsender er tilfreds med å ha sett mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
3. Avsender er tilfreds med at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
4. Avsender er tilfreds med å se mottakeren på bussen i går og at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
5. Avsender pønsker på noe i sammenheng med at hen så mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
6. Avsender ønsker å utfordre mottaker i sammenheng med at hen så mottaker på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).
7. Avsender ytrer et ønske om noe seksuelt med mottaker som hen så på bussen i går (mulig høyere-ordens eksplikatur).

I likhet med ytring A1, A2 og A3, sier heller ikke ytring A4 noe om hvorvidt mottakeren så avsenderen på bussen i går. Basert på analysen gjort under A1, A2 og A3 vil derfor analysen av ytring A4 også være basert på tolkningen om at mottakeren ikke så avsenderen på bussen i går.

Emoji 4 kan berike ytring A pragmatisk på en rekke måter ved å legge DinOrdboks definisjoner av dens iboende betydning til grunn. Denne emoji'en skiller seg likevel fra de tidligere tre emoji'ene fordi betydningen spriker i større grad. Emoji'en kan tolkes som både selvtilfredshet, ironisk, kulhet, lekenhet, å pønske på noe, utforende, flørtende og seksuelt (DinOrdbok). Her er det altså en rekke mulige tolkninger, hvor det i henhold til relevansteorien skal analyseres etter den mest positive kognitive effekten for minst mentale anstrengelser. Igjen, vil tolkningen av ytring A4 være avhengig av og basert på både kontekst, relasjoner og tidligere kommunikasjon mellom avsender og mottaker. Siden vi bare har tilgang på informasjonen som presenteres i basiseksplikaturen er ytringen tvetydig. En kan se det som sannsynlig at siden avsenderen har valgt å kontakte mottakeren for å si at avsenderen så mottakeren på bussen i går så er det ytret et ønske om at 'noe skal komme ut av det'. Dette kan enten være som tolkning 5 slår fast; at avsender pønsker på noe, eller det kan, som i tolkning 6, være et ønske om å utfordre mottakeren. Tolkning 7 om at avsender ytrer noe

seksuelt ved bruk av emoji 4 er også en sannsynlig tolkning, men denne krever at en viss relasjon er etablert for at det skal være gjeldende.

En ser altså gjennom denne relevanteoretiske analysen at avsenderen formidler både en basiseksplikatur og minst en høyere-ordens eksplikatur. Og det er denne høyere-ordens eksplikaturen som uttrykker noen av de følelsene/holdningene som emojien åpner for, basert på DinOrdboks definisjoner.

3.2 En sammenligning med pragmatiske markører

Bruce Fraser (1996) påpeker at innholdet i en ytring kan deles opp i to deler, setningens grunnleggende proposisjon og *alt annet*. Setningens grunnleggende proposisjon i yting A er at avsender så mottaker på bussen i går. Alle ytringene fra A1 til A4 ytrer dette samme proposisjonelle innholdet. Det er kun emojiene 🤔 (emoji 1), 😊 (emoji 2), 😍 (emoji 3) og 😏 (emoji 4) som skiller ytringene fra hverandre. Om disse emojiene kan betegnes som pragmatiske markører skal derfor vurderes.

Fraser (1996) definerer pragmatiske markører som "(...) separate and distinct from the propositional content of the sentence, [and pragmatic markers] are the linguistically encoded clues which signal the speaker's potential communicative intentions" (s. 168). Videre poengterer han også at "pragmatic markers are not part of the propositional content of the sentence" (s. 169). Frasers definisjon forteller oss altså at dersom emojiene skal kunne betegnes som pragmatiske markører må de betegnes som et språklig tegn som ikke bidrar til ytringens grunnleggende proposisjonelle innhold (Borthen, 2021). Det finnes fire typer pragmatiske markører: Basismarkører, kommenterende markører, parallelle markører og diskursmarkører. Pragmatiske markører signaliserer, ifølge Fraser (1996), budskap som *bare* kan knyttes direkte til setningens eksplikatur (s. 170). Det Fraser likevel ikke sier noe om er at avsenderen også *kan* kommunisere implisitt meningsinnhold gjennom ytringen. Frasers definisjoner kan derfor være misvisende, og det skal i denne delen utforskes hvorvidt emojiene kan sies å knyttes til den grunnleggende proposisjonen, implikaturer av ytringen, eller begge deler.

Emojiene kan, som vi har sett gjennom den relevanteoretiske analysen, knyttes til eksplikaturer og da særlig høyere-ordens eksplikatur. Så nå er spørsmålet, om emojiene også kan knyttes til den grunnleggende proposisjonen, implikaturer, begge av disse eller ingen av

disse. Implikaturer utledes ved at mottakeren trekker slutninger. Det er likevel utfordrende å si noe om hvilke slutninger respondentene i spørreundersøkelsen i kapittel 5 har trukket, ettersom man ikke kan vite hva respondenten tenkte da hen ble bedt om å svare basert på sin språklige intuisjon. Fraser (1996) er klar på at pragmatiske markører bare knyttes til setningens eksplikaturer, og hevder "They do not apply to any indirect messages which may be implicated by the direct basic message" (s. 170). Dermed er det en intrikat oppgave å finne evidens på at emoji'er likevel knytter seg til implikaturer utledet av eksplikaturer i ytringen. Likevel kan en si noe om svarene til respondentene for å se om emojiene kan knyttes til implikatur. Jeg mener et tydelig eksempel på en mulig implikatur hos respondentene i spørreundersøkelsen er hvordan respondent 20 svarer på ytring I. Spørsmålet spør etter hvordan respondenten oppfatter ytringen "Hei, jeg så deg på bussen i går 😊". Svaret til respondenten går som følger: "Eldre person som bruker tegn og ikke emoji" (Se vedlegg I.1.). Her kan det ligge en implikatur knyttet til emoji 2. Hvor den mulige implikaturen er at denne emoji'en er knyttet til det å bruke tegn (:-)), og ikke emoji'er.

Den grunnleggende proposisjonen i ytring I er "Person A så person B på bussen i går". Emojiene har alle blitt tolket hos respondentene dithen at det ikke kan knyttes noen signifikante variasjoner mellom de ulike emojiene i hvordan de knytter seg til det proposisjonelle innholdet. Dermed vil det være sentralt å hevde at emoji'er *kan* knyttes til implikaturer, men ikke det proposisjonelle innholdet. Det er likevel ved eksplikaturer at emoji'er som pragmatiske markører er mer hensiktsmessige, fordi størsteparten av respondentenes svar ikke kan kobles til implikaturer, men til eksplikaturer.

Et aspekt som er utfordrende ved Frasers kategorisering av pragmatiske markører, er at de mulige pragmatiske markørene ofte kan plasseres i flere kategorier. Samtidig skjematiseres ikke markørene i en helhetlig modell slik det relevanstereoretiske rammeverket går fram. Frasers kategorisering av pragmatiske markører er likevel interessant når det kommer til emoji'ers funksjon fordi det skilles mellom det proposisjonelle innholdet (avsender så mottaker på bussen i går) og alt annet (mulig emoji). Vi vet, gjennom den relevanstereoretiske analysen, at emojiene er med på å påvirke det tekstuelle i ytringen. På én måte kan emoji'er derfor tolkes som kommenterende markører og da særlig det Fraser (1996) kaller *assessment markers*, hvor avsenderen av ytringen kommuniserer både det proposisjonelle innholdet og hvordan avsenderen forholder seg til dette (s. 180). Fraser (1996) eksemplifiserer dette med "Amazingly, Derrick passed the exam", hvor avsenderen ytrer både at Derrick bestod

eksamen, men også at dette var "amazing" (s. 180). En signifikant likhet til dette er hvordan flere av forslagene i den relevantsteoretiske analysen sier både noe om at avsender så mottakeren på bussen i går, men signaliserer også hvordan avsenderen opplevde dette møtet (lettet, lykkelig osv.). Det blir altså ytret det Fraser (1996) kaller en "representational meaning" (s. 170) fordi emojiene kan stå til ytringen som en pragmatisk markør.

4. Metode

For å kunne si noe om hvordan emojiene blir oppfattet hos språkbrukere, kunne ulike metoder blitt brukt, men til denne bacheloroppgaven falt valget på kvantitativ metode. Spørreskjema er en vanlig innsamlingsmetode å bruke når en skal gjennomføre en spørreundersøkelse i kvantitative undersøkelser (Ottosen, 2018, s. 27). Det er også dette som er benyttet i dette prosjektet. Spørreskjemaet ble utformet ved hjelp av UiOs Nettskjema, og består av i alt seksten spørsmål. De første fire spørsmålene er spørsmål med faste svaralternativer, hvor deltakerne blir bedt om å oppgi alder, kjønn, geografisk tilknytning og hvilken enhet spørreundersøkelsen blir besvart fra. Dette skaper systematikk i undersøkelsen. De neste tolv spørsmålene ber respondentene om å komme med utdypende svar på oppkonstruerte eksempler, som gjør at undersøkelsen kan forsøke å si noe om språkbrukeres forståelse av fire ulike emojiene. Spørsmål fem til seksten ber altså respondentene om å kommentere hvordan de oppfatter en ytring de blir presentert for fire ganger, med ulik emoji plassert bak det tekstuelle i ytringen. Dette repeteres to ganger til slik at respondentene blir presentert for tre ulike ytringer med fire ulike emojiene. Dette er gjort for å skape minimale par slik at det er mulig å si noe om hvordan respondentene oppfatter emojibruken, i sammenheng med resten av ytringen. Spørsmålene ble ikke randomisert, men stilt i samme rekkefølge til alle respondentene.

Undersøkelsen ble stengt søndag 28.03.21 kl. 10:36. Da hadde den vært åpen siden 23.03 for nære venner, og for alle med tilgang til linken siden 25.03. Da den ble gjort tilgjengelig for alle med linken ble den publisert som offentlig innlegg på min private FaceBook-konto. Den ble delt av andre fire ganger, noe som har ført til at jeg ikke har vært i direkte kontakt med respondentene, og dermed har innsamlingen av til undersøkelsen foregått med en viss avstand til feltet. Jeg har fått inn 34 svar fra unike respondenter, hvor disse blir nummerert med respondent 2-35. Alle svar er tilgjengelig som vedlegg. Emojiene som blir brukt er disse: 🤔 (emoji 1), 😊 (emoji 2), 🍷 (emoji 3) og 😏 (emoji 4). Emoji 1 opptrer i ytring H, L og P, emoji 2 opptrer i ytring I, M og Q, emoji 3 opptrer i ytring J, N og R og emoji 4 opptrer i ytring K, O og S.

Ytringene blir presentert her. Ytringene gjentas fire ganger, men med ulik emoji som avsluttende ledd i hver ytring. X representerer emojiene, som er det eneste som skiller ytringene fra hverandre. Den tekstlige ytring A og herunder ytring H, I, J og K i spørreskjemaet er "Hei, jeg så deg på bussen i går X". Ytring B er "Vil du komme hit en tur i kveld?X" og er systematisert som ytring L, M, N og O i spørreskjemaet. Den siste ytringen, C, er "Hvor mange uker er det igjen til sommerferien?X" og herunder er ytring P, Q, R og S i spørreskjemaet sammenfallende med den tekstuelle ytringen. Se vedlegg for fullstendig oversikt over alle svar til alle ytringer er presentert. I denne undersøkelsen blir hvert enkelt svar på spørsmålene analysert og kategorisert.

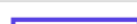

Bakgrunnen for at undersøkelsen ble gjennomført som en kvantitativ undersøkelse over internett, var håpet om å få inn flere ærlige svar enn man gjør gjennom en kvalitativ undersøkelse. Undersøkelsen ble bestemt gjennomført over internettet med bakgrunn i at den skulle kunne spres ut til mange over kort tid, samt at pandemien Covid-19 gjorde det problematisk å skulle gjennomføre undersøkelsen på penn og papir og samtidig ivareta smittevern på en hensiktsmessig og forsvarlig måte.

Respondentene ble som tidligere nevnt, bedt om å først besvare spørsmål om alder, kjønn og geografisk tilhørighet, samt hvilken enhet de besvarer undersøkelsen fra. Denne spredningen kan sees i tabellene under. Bakgrunnen for flere av disse spørsmålene var at jeg i utgangspunktet hadde håpet å få nok svar for å kunne si noe om hvordan ulike grupperinger oppfatter emojiene de blir presentert for. Jeg ønsket å se om det dannet seg noen mønstre mellom de ulike gruppene, men med 34 svar totalt er det et for lite materiale for å kunne si noe om hvorvidt respondentene kan sies å være representative for sine grupperinger.

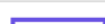

Undersøkelsen søker derfor å si noe om hvordan språkbrukere generelt oppfatter emojiene de blir presentert for. I tillegg til alder, kjønn og geografisk tilknytning blir også respondentene bedt om å svare om hvilken enhet de besvarer undersøkelsen fra. Dette er med bakgrunn i at emojiene i spørreundersøkelsen vil opptre ulikt mellom operativsystemet til Android og iOS (se vedlegg 4.A og 4.B). Høyskolelektor Cecilie Staude betegner det som et problem at emojiene kan variere i så stor grad på ulike mobiltyper (Stagnes, 2017). Dette spørsmålet ble imidlertid tilføyd først etter samtale med veileder og dermed ble de første fem respondentene (2-6) ikke spurt om dette. Disse vil dermed ikke opptre i tabellen under, men vil bli regnet med under "annet" i analysen av respondentenes svar.

Under 12 år	0	0 %
12-18 år	0	0 %
19-29 år	19	55,9 %
30-45 år	4	11,8 %
46-60 år	9	26,5 %
Eldre enn 61 år	2	5,9 %
Ønsker ikke å oppgi	0	0 %

Tabell 4.1

Kvinne	29	85,3 %
Mann	5	14,7 %
Transkjønnet	0	0 %
Annet	0	0 %
Ønsker ikke å oppgi	0	0 %

Tabell 4.2

Nord-Norge	21	61,8 %
Midt-Norge	4	11,8 %
Vestlandet	1	2,9 %
Østlandet	7	20,6 %
Sørlandet	1	2,9 %
Ønsker ikke å oppgi	0	0 %

Tabell 4.3

iPhone	17	58,6 %
Android	9	31 %
Vet ikke	0	0 %
Annet	3	10,3 %

Tabell 4.4

5. Selvstendig undersøkelse og resultater

5.1 Undersøkelsen og kategorisering av oppfatninger

I spørreundersøkelsen jeg har gjennomført ble respondentene bedt om å beskrive hvordan de opplevde ytringer. Dette er et fritekstsvar som gir respondentene anledning til å komme med utfyllende begrunnelser. Likevel er de fleste svarene forholdsvis korte og konkrete med relativt tydelige beskrivelser av hva deres opplevelse av den presenterte ytringen var.

Fritekstsvar gjør det derimot utfordrende å kategorisere svarene til en felles enhet, men jeg

har løst dette ved å dele inn svarene til fjorten kategorier ut ifra hvordan respondentene beskrev sin oppfatning. Denne kategoriseringa gjøres for hver enkelt emoji, hvor alle ytringene blir fordelt i kategoriene. Bak respondentens svar vil det i vedlegget stå hvilken ytring denne tolkningen ble gjort i (se vedlegg). Disse fjorten kategoriene er organisert i tabell 5.1.1. I tabellen representerer de blå feltene ytring A "Hei, jeg så deg på bussen i gårX", det oransje feltet ytring B "Vil du komme hit en tur i kveld?X" og det grønne feltet ytring C "Hvor mange uker er det igjen til sommerferien?X". Denne tabellen er laget for å gi en oversikt over hvor respondentene plasserer seg, og er basert på en kategorisering av hvert enkelt svar.

												
Ytringer	H	L	P	I	M	Q	J	N	R	K	O	S
Klein/flau	11	3	4									
Overrasket/ usikker/ nysgjerrighet	4	5	9	1	1	4				2	7	
Ref. til tidligere hendelser	20	2	3	4			2			1		
Morsomt	6	6	5							1		2
Ubehagelig/ passiv-aggressiv	9	5	5	4	1	1						1
Negativt/ avvisende	7	7	7	7	6	3				10	1	8
Positivt	1	3	6	8	7	6	32	30	27	9	2	11
Spørrende	1				1	2				1		1
Annet	2	4	2	3	4	7	2	3	6	4		6
Nøytralt		3		10	13	13			1	1		4
Viktighet		3										
Ironisk		1		1	1					2	1	
Seksuelt							5			10	18	5

Tabell 5.1.1

5.2 Resultater

Etter at svarene ble kategorisert kan en altså skimte et mønster i tolkningen av emojiene, blant respondentene. I kategoriseringa av emoji 1 () ble svarene fordelt på kategoriene *klein/flau*, *overrasket/usikker/nysgjerrighet*, *refererer til noe tidligere*, *morsomt*, *ubehagelig/passiv-aggressiv*, *nøytralt*, *negativt/avvisende*, *positivt/hyggeilig*, *viktighet*, *ironi*, *spørrende* og *annet*. Totalt ble 102 ytringer kategorisert, men noen falt innenfor flere kategorier, som gjorde at den totale summen av kategoriserte ytringer ble, blant emoji 1, 144. Nedenfor presenteres de kategoriserte ytringene som et sektordiagram, hvor en kan se at kategoriene *klein/flau*,

overrasket/usikker/nysgjerrig, refererer til noe tidligere, morsomt, negativt/avvisende og ubehag/passiv-aggressiv er de som i størst grad går igjen blant respondentenes svar.

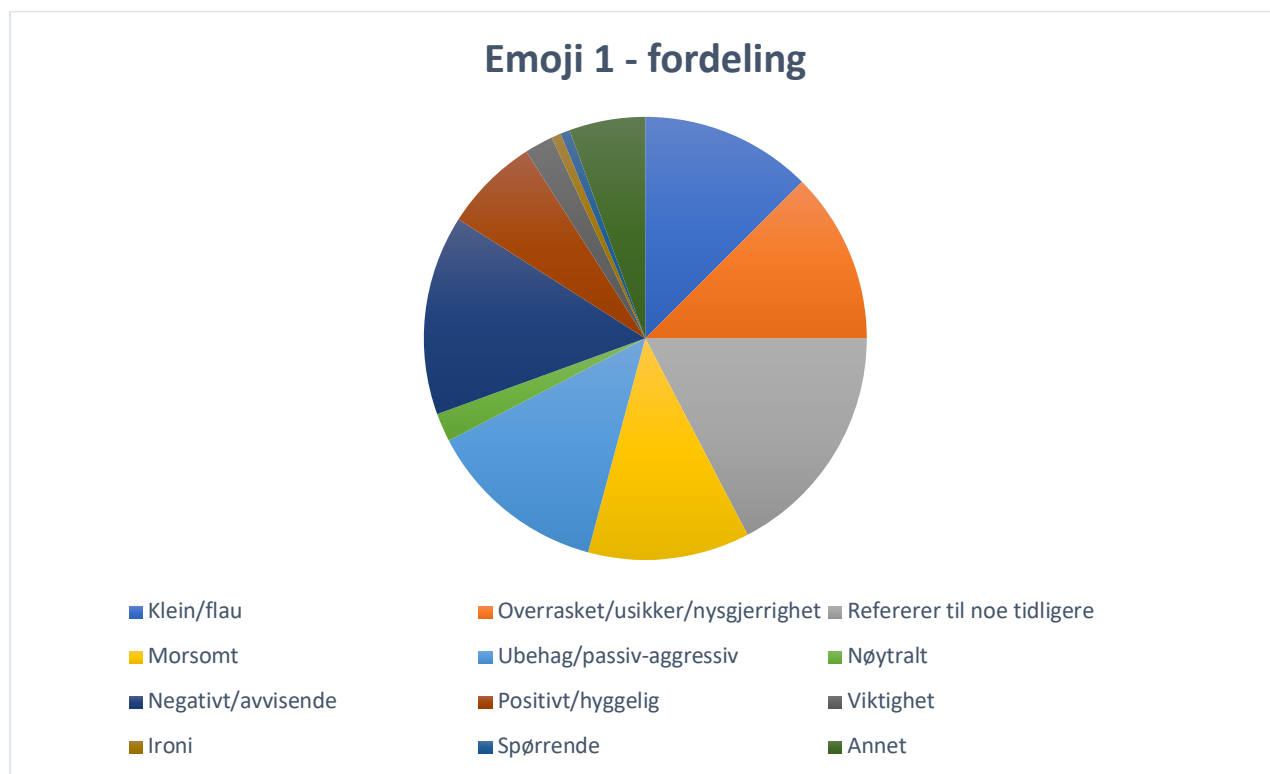

Diagram 5.2.1

Emoji 1 (😬) ble tolket med svært stor spredning blant respondentene, hvor flere av delene i sektordiagrammet er tilnærmet like store. Den største andelen ble tolket som å referere til noe tidligere, hvor det i største grad handlet om at respondentene påpekte særlig i ytring A at noe skjedde *på bussen i går*. Dette er påfallende ettersom andelen svar som påpeker dette ikke er like stor for kategoriseringa av de andre emojiene. Likevel er de fleste av svarene som tolkes inn i denne kategorien også representert i andre kategorier, noe som gjør at emoji'en kan vurderes som tvetydig. Det er også noe påfallende ved at både positive kategorier som den gule andelen *morsomt* kan være gjeldende i tolkningen av en ytring med en emoji, samtidig som de mer negative kategoriene som *klein/flau* og *ubehag/passiv-aggressiv* representerer, også er såpass godt representert blant kategoriseringen av respondentens svar.

Her er det altså en tydelig uenighet blant språkbrukernes oppfatning om hvordan emoji 1 (😬) skal tolkes når den står sammen med ytringer. På bakgrunn av undersøkelsen ble denne emoji'en dermed tolket som tvetydig uten noen sammenfallende oppfatning av hva dens iboende betydning var.

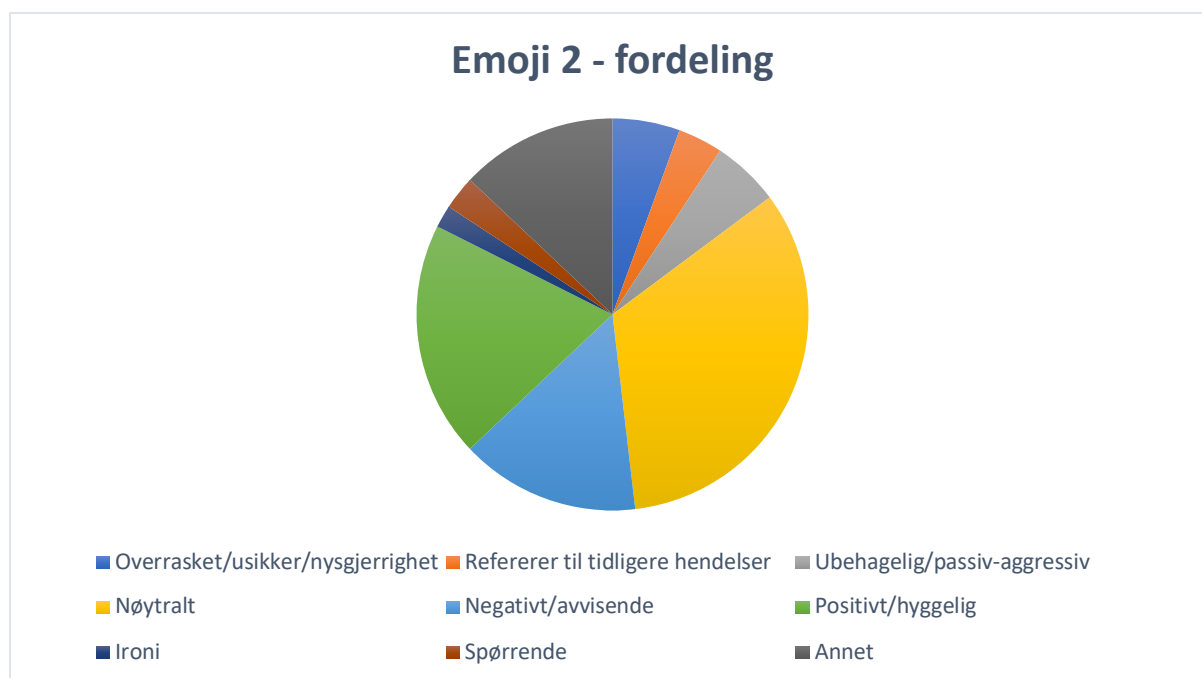

Diagram 5.2.2

I oppfattelsen av hva emoji 2 (😬) sin iboende betydning er, kunne en skimte en noe mer sammenfallende enighet blant respondentene, enn hva som var tilfellet i funnene hos emoji 1. Her mente en klart større andel (33% av svarene) av respondentene at denne emojien brukes i ytringer betegnet som *nøytrale*. I kategoriseringen av dette alternativet ble det lagt til grunne at emojien ikke tilføyde noe særlig til ytringen, annet enn noe visuelt til det, som uten emojien, ville vært en ren tekstuell ytring. Det som likevel var interessant med funnene ved emoji 2, var at om lag like mange oppfattet den som noe *negativt* i ytringen (15%) som de som oppfattet den som noe *positivt* (19%). Dette er påfallende, og kan kanskje si noe om hvorfor emoji-kommunikasjon kan føre til misforståelser mellom avsender og mottaker?

Emoji 2 betegnes derfor som en tvetydig emoji, men med en betydelig andel som kategoriserer den som et nøytralt tilskudd til en tekstuell ytring.

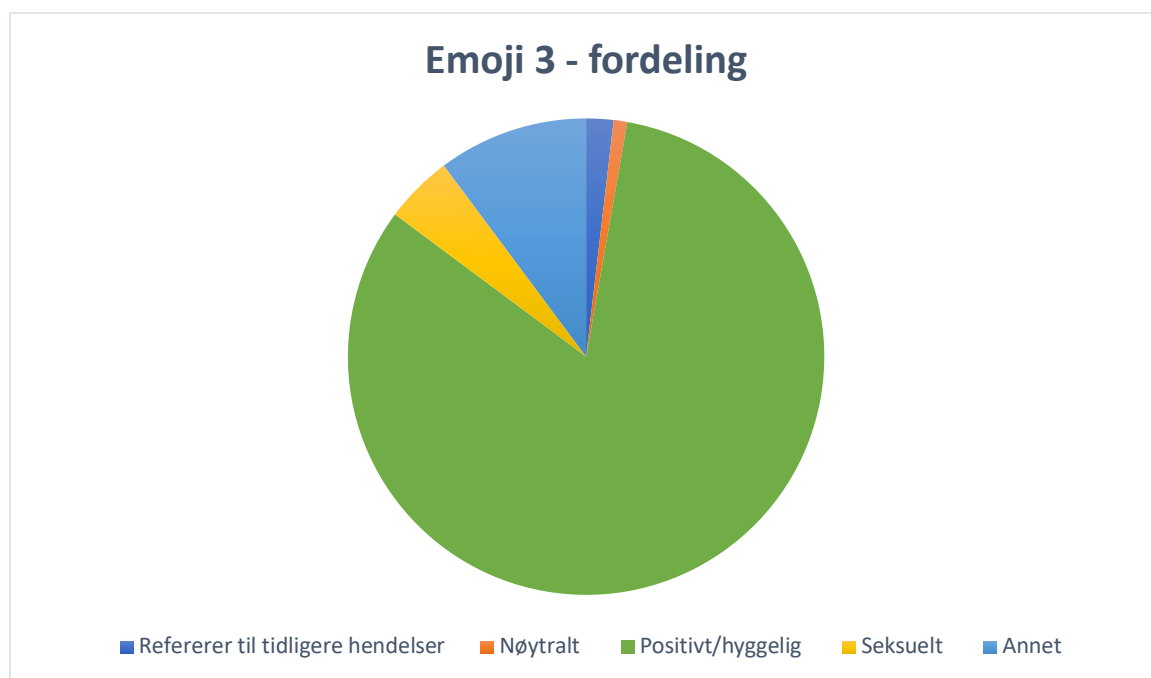

Diagram 5.2.3

Emoji 3 (😍) er den emojien respondentene var mest samstemte om. Her var kategorien *positiv/hyggeilig* den største. En så at kategorien *annet* også representerte en betydelig del, men på langt nær så overlegen som positivitets-andelen. En kan dermed se at språkbrukerne hadde en sammenfallende betydning når det kommer til emoji 3 sin iboende betydning.

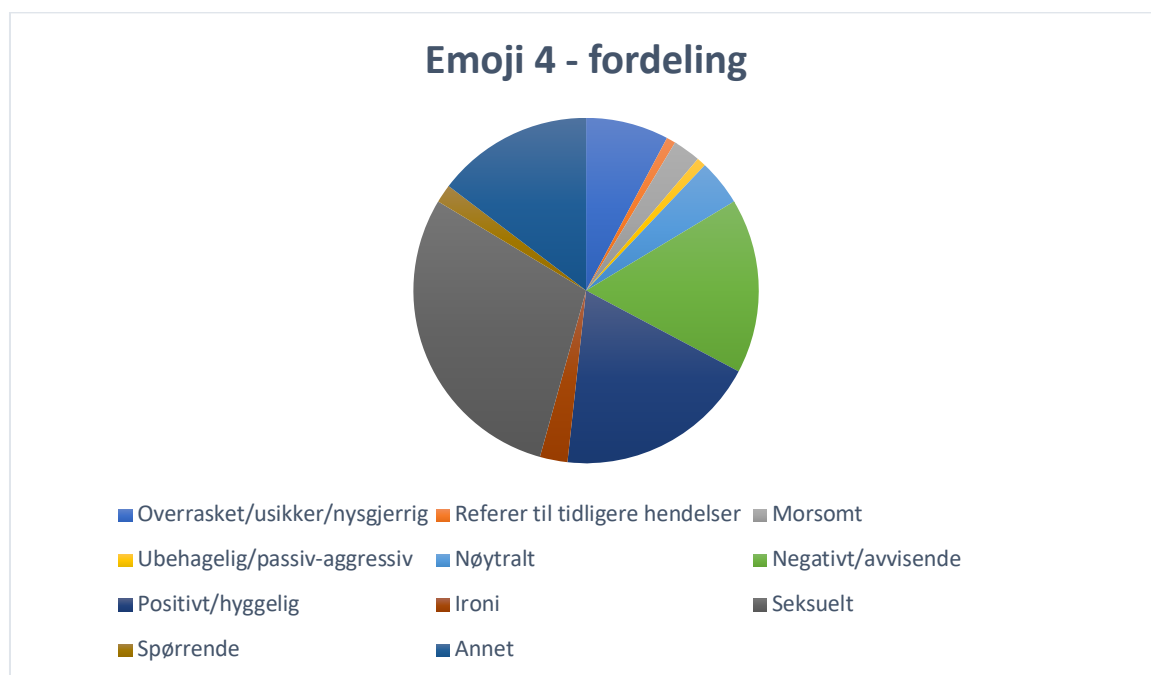

Diagram 5.2.4

Emoji 4 (😏) ble tolket med stor variasjon av respondentene. Den største andelen tolket likevel emoji'en som seksuelt, selv om det var en betydelig spredning av oppfatningen knyttet til emoji 4 sin iboende betydning. Dette kan sees på som en bekreftelse om at vi har å gjøre med en tvetydig emoji uten noen sammenfallende betydning hos språkbrukerne.

5.3 Drøfting

Spørsmålet om hva emojiers pragmatiske funksjon er, samt i hvilken grad språkbrukere har en sammenfallende oppfatning av emojiers betydning står hittil i oppgaven rimelig ubesvart. Denne delen skal derfor ta for seg en sammenkobling mellom den tidligere forskningen, det relevansteorietiske rammeverket og min undersøkelse. Først vil jeg starte med det sistnevnte.

Funnene i min undersøkelse viser altså at respondentene har stor variasjon når det kommer til hvordan de tolket emojiers pragmatisk berikning i ytringer. Den eneste emoji'en som kan sies å være en sammenfallende oppfatning av, er emoji 3 (😍), hvor et klart flertall tolket emoji'en som noe *positivt*. Emoji 3 har også, ifølge DinOrdbok, en rekke iboende betydninger som lykke(lighet), forelskelse, kjærlighet, hengivenhet, takknemlighet og romantikk (DinOrdbok). Dette kan tolkes som sammenfallende, og også i relevansteorietisk sammenheng ble denne emoji'en også analysert til å ha så godt som utelukkende positive mulige tolkninger. Så er da spørsmålet om de som ikke har tolket emoji'en(e) slik flesteparten har gjort, har tolket disse *feil*?

Det vil være bastant å hevde at de som ikke tilhører flertallet tar feil i sin oppfattelse av emoji'er, særlig når spredningen blant respondentene er såpass stor. Likevel er det verdt å nevne at emoji 3 skiller seg markant fra de tre andre emoji'ene når det gjelder språkbrukeres sammenfallende betydning.

Wijeratne et al. presenterer, som tidligere nevnt, i deres artikkel hvordan noen emoji'er henger tettere sammen enn andre, og er opptatte av å måle likheter og ulikheter mellom ulike emoji'er. Dette kan være noe av forklaringen til hvorfor språkbrukerne i min undersøkelse for det meste ikke har en sammenfallende oppfatning av hva slags pragmatisk berikning emoji'ene bidrar med. Kanskje er emoji'ene i undersøkelsen rett og slett for like? Hvis dette er tilfellet skulle en dog gjerne sett at spredningen i oppfatningen av emoji'ene var like for alle de fire emoji'ene. Det er ikke tilfellet i denne undersøkelsen.

Forskeren Danesi har slått fast at emoji'er kan tilskrives å bidra med å sette tonen, introdusere humor og gi individer muligheten til å legge sitt personlige preg på den ellers "kjedelige" teksten (Danesi, 2016, s. 99). Han definerer derfor emoji'ers pragmatiske funksjon som å tillegge følelser og framheve enkelte aspekter i ytringen som kommuniseres (Danesi, 2016, s. 100). Dette er svært sammenfallende med hvordan relevansteorien høyere-ordens eksplikatur beskrives som både en kommentar til ytringen proposisjon eller som uttrykk for talers følelsesmessige eller epistemiske holdning til proposisjonen. Det relevansteorietiske rammeverket kan altså sees på som en forlengelse av hva Danesi hevder i sin studie. Dette forteller oss mer om hva emoji'ers pragmatiske funksjon kan være, nettopp å tillegge følelser, epistemisk holdning eller en kommentar til ytringen.

I sammenheng med undersøkelsen har også samtlige av respondentene beskrevet nettopp deres følelser, epistemiske holdninger eller kommentarer til ytringen de blir presentert for. Hvis vi tar for oss respondent 26 og hvordan vedkommende har beskrevet sin oppfatning av ytringen "Vil du komme hit en tur i kveld? 😊" har respondenten oppgitt "Må be vedkommende uten at jeg har lyst" (se vedlegg L.1). Her ser vi at emoji'en fungerer slik som det relevansteorietiske rammeverket foreslår høyere-ordens eksplikatur, ved å legge til grunne talers følelser til ytringen. Danesi slår også fast at hovedfunksjonen til emoji'er er å la avsenderen tydeliggjøre holdningen, følelser og sitt standpunkt til mottakeren (Danesi, 2016, s. 107). Dette er helt i tråd med både beskrivelsen av høyere-ordens eksplikatur og respondentenes svar i undersøkelsen.

Når det gjelder hvorvidt emoji'ene kan sies å knytte seg til det proposisjonelle innholdet som pragmatiske markører, er det særlig emoji 2 (😊) som skiller seg ut. I ytringen "Hei, jeg så deg på bussen i går 😊" er det fire respondenter (respondent 11, 18, 23 og 28, se vedlegg I.1) som har oppgitt at emoji'en ikke tilfører noe til det proposisjonelle innholdet. De samme respondentene har for eksempel svart at den samme ytringen, men med emoji 3 (😘) tilfører noe positivt til ytringen. Dermed kan det kanskje vurderes om enkelte emoji'er kan sies å knytte seg til det proposisjonelle innholdet, mens andre emoji'er bare vil kunne knytte seg til eksplikaturer som pragmatiske markører. Det Fraser påpeker i sin artikkel vil derfor være gjeldene for tre av fire emoji'er, men det er således påfallende at emoji 2 skiller seg ut når det kommer til emoji'er som pragmatiske markører.

Når jeg sammenligner de mulige høyrere-ordens eksplikatur med den empiriske datainnsamlingen ser en at det er noen sammenfallende betydninger i hvordan respondentene tolket ytringene i undersøkelsen og hvordan DinOrbok definerer de ulike emojiene. I den relevanstereoretiske analysen av emoji 1 (😬) er det å være *lettet* og *nervøs* er de tolkningene som blir presentert som mulig høyrere-ordens eksplikatur. Hos respondentene ser en derimot at respondentene representerer et stort sprik i hvordan de tolker denne emojien, og det er påfallende at bare 3 respondenter har brukt ordet "nervøs" i sin beskrivelse av oppfatning av emojiene. Disse tre er for øvrig kategorisert inn i kategorien *overrasket/usikker/nysgjerrighet* som representerer 13% av respondentenes svar. Når det gjelder "lettet" er det bare én respondent som har brukt dette ordet i sin beskrivelse, og denne ytringen er kategorisert inn i *positivt/hyggeilig* som representerer 7% av respondentenes svar. Så selv om en legger godviljen til, er det bare 20% av svarene som kan sies å være "i tråd" med DinOrboks definisjon av emoji 1. Dette leder diskusjonen inn til hvordan DinOrbok kan definere en emoji på en måte som er så lite representativ når språkbrukere blir bedt om å tolke emojien.

Per dags dato finnes det ingen norm eller lov som omhandler hverken emojiers bruk, funksjon eller iboende betydning, og de definisjoner som DinOrbok presenterer må i største grad tolkes som forslag ettersom dette ikke er basert på forskning. Det er likevel interessant at det til en viss grad er en sammenfallende betydning mellom hvordan DinOrbok definerer emojiene, hvordan den relevanstereoretiske analysen kommer frem til, og hvordan respondentene tolker emojiier. Emojiier må likevel tolkes som et språkssystem som har de lingvistiske funksjonene til både syntaks, semantikk og pragmatikk. Men en absolutt enighet mellom forskere finnes sjelden, og det er heller ikke tilfellet for problemstillingen i denne oppgaven. Likevel ser en gjennom undersøkelsen at det er stor variasjon mellom de ulike emojiene i hvor sammenfallende tolkningen blant språkbrukerne egentlig er. Fra å være så godt som samstemte når det gjelder emoji 3 sin iboende betydning til stor spredning vedrørende emoji 1, 2 og 3.

6. Konklusjon

I spørsmålet om hva emojiers pragmatiske funksjon er, og om språkbrukere kan sies å ha en sammenfallende oppfatning av emojiers iboende betydning gjenstår det fremdeles mye arbeid og forskning på dette relativt nye fenomenet. Det er i denne bacheloroppgaven likevel forsøkt å samle trådene over relevant forskning innenfor dette feltet. Det er også foreslått en relevanstereoretisk analyse av fire emojiier i ytringer før det gjøres en sammenligning med

pragmatiske markører. Videre er det gjort rede for metode i innsamlingen av data gjennom en kvantitativ spørreundersøkelse før det gis en oversikt over hva respondentene i undersøkelsen har tolket emojiene som. Senere i oppgaven er resultatene presentert, og i drøftingsdelen samles trådene i oppgaven.

En har gjennom oppgaven sett, både ved å se til hvordan ordboken DinOrdbok definerer emojiene, benyttelse av det relevanteoretiske rammeverket, ved å forslå relevanteoretisk analyse ved bruk av høyere-ordens eksplikatur, en sammenligning med pragmatiske markører, en gjennomgang av tidligere forskning på emoji'er og en kvantitativ spørreundersøkelse, at emoji'er *har* en pragmatisk funksjon. Denne pragmatiske funksjonen dreier seg om hvordan taleren kan tillegge deres følelsesmessige eller epistemiske holdning til ytringen. En har også sett at emoji'er kan fungere som pragmatiske markører, og da er det særlig kommenterende markører.

Når det gjelder hvorvidt språkbrukere har en sammenfallende oppfatning av emojiers iboende betydning er resultatet mer uklart. Her kan man se at det, innenfor emoji 1, 2 og 4, er stor spredning i hvordan språkbrukere oppfatter ytringer når emojiene står til. Her har det ikke vært mulig å se noe mønster når det gjelder hva slags iboende betydning emojiene har. Emoji 3 skiller seg fra emoji 1, 2 og 4, ved at det er en sammenfallende betydning blant respondentene vedrørende hva dens iboende betydning er.

Det er altså enda mye som gjenstår på forskningsfeltet emoji'er, og særlig emojiers pragmatiske funksjon. Denne bacheloroppgaven har likevel forsøkt å gi en oversikt, og slår dermed fast at emojiers pragmatiske funksjon er å la talerens følelsesmessige eller epistemiske holdning komme til syne visuelt.

7. Kildeliste

- Arafah, B. & Hasyim, M. (2019) Linguistic functions of emoji in social media communication. *Opción*, 35(24). Hentet fra https://www.researchgate.net/profile/Burhanuddin-Arafah/publication/341408013_Linguistic_functions_of_emoji_in_social_media_communication/links/5ebecca92851c11a868cdd7/Linguistic-functions-of-emoji-in-social-media-communication.pdf
- Borthen, K. (08.03.2021) *Pragmatiske markører, oversikt og oppsummering*. Forelesning i NORD2318.
- Borthen, K., Berthelin, S. R., & Thomassen, G. (2012). Om det uuttalte – det relevansteoritiske implikaturbegrepet i møte med autentiske data. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 30(1). Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NLT/article/view/189>
- Danesi, M. (2016). *The Semiotics of Emoji: The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. Hentet fra <https://www.bloomsbury.com/us/the-semiotics-of-emoji-9781474282000/>
- Emojipedia. <https://emojipedia.org/>
- Falkum, I. L. & Kjøl, G. (2014). Kognitiv pragmatikk og relevanst teori. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 32(1). Hentet fra https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/58926/1/Falkum%2526Kj%25C3%25B8ll_publicert_2014.pdf
- Ottosen, T. R. (2018). *Hvorfor bruker du den emoji'en der!?* 🤔. [Masteravhandling, Universitetet i Stavanger]. Hentet fra https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/2504338/Ottosen_Trine.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Smilefjes & mennesker emoji'er med sine betydninger* i *Emoji-Ordbok, DinOrdbok*. Hentet fra <https://www.dinordbok.no/emoji-ordbok/kategori/smilefjes-mennesker/>
- Stagnes, K. (2017, 4. okt.). *Emoji'er skaper misforståelser*. *Nrk*. Hentet fra <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/emoji'er-skaper-misforstaelser-1.13671614>
- Wijeratne, S., Balasuriya, L., Sheth, A. & Doran, D. (2017). A Semantics-Based Measure of Emoji Similarity. *WI*, 17. Hentet fra <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/3106426.3106490>

